

Slaget om den sanna berättelsen

Konflikten mellan Israel och Palestina beskrivs ofta som en av de mest svårlösta i världen. Efter nära nog ett sekel av kamp och årtionden av misslyckade internationellt ledda fredsförsök är fortfarande våld och instabilitet normen och en slutlig uppgörelse mellan de båda sidorna tycks mer avlägsen än någonsin tidigare. Även om många faktorer förklarar dödläget påverkas situationen till stor del av att såväl judiska som palestinska nationella rörelser utgår från ett nollsummespel.

Text: Hugh Lovatt

Ingen är utan skuld. Både israeler och palestinier sprider ensidiga nationella berättelser för att stötta sina egna territoriella anspråk och samtidigt undergräva den andra sidans legitimitet. I den palestinska beskrivningen ignoreras de judiska

historiska banden till Jerusalem och Tempelberget, medan man från israeliskt håll är snabb med att fördöma allt som går emot deras egna berättelser som en blandning av uppvigling och antisemitism i ett försök att undanröja grundpelarna i den palestinska nationella identiteten. Båda sidors underlåtenhet att erkänna att det finns en alternativ berättelse till sin egen har enbart drivit på våldspiralen.

Det är inte ovanligt att lokala konflikter byggs upp kring konkurrerande nationella berättelser. Ta till exempel Nordirland och den våldsamma konflikten mellan protestanter och katoliker på 1920-talet eller blodutgjutelsen i Rwanda 1994. I framgångsrika fall av konfliktlösning har motsättningar på grund av motstridiga nationella berättelser kunnat lösas först genom en lång sannings- och försoningsprocess.

Men i fallet Israel–Palestina har det istället främst handlat om att sätta vagnen framför hästen. De konkurrerande berättelserna har vävts in så pass mycket i förhandlingsprocessen att de upprepade gånger blockerat framsteg även i frågor där parterna inte står så långt ifrån varandra.

I stort sett kan de frågor som avhandlas under israeliska-palestinska förhandlingar delas upp i två ”korgar”. I den ena har vi dem som uppstått på grund av olika berättelser kring händelserna i kriget 1948, som ledde till att staten Israel bildades – känd av palestinierna som Nakba (katastrofen) och av israelerna betraktat som ett frihetskrig. I den andra korgen har vi frågor som är avhängiga den israeliska ockupationen av Gaza, östra Jerusalem och Västbanken i samband med sexdagarskriget 1967.

För att uppnå en tvåstatslösning genom att skapa en palestinsk stat krävs att båda sidor tar itu med den senare korgen. Det betyder praktiska frågor om gräns- och säkerhetsarrangemang, bosättningar samt östra Jerusalem med sina heliga platser. Även om samtal kring dessa frågor rymmer stora svårigheter och man hittills misslyckats med att få till ett genombrott, har det vid flera tillfällen ändå skapats öppningar för en möjlig överenskommelse, bland annat president Clintons så kallade parametrar från år 2000.*

Men Israels krav på att ett fredsavtal inkluderar ett slut på alla framtida palestinska krav gör att vi obevekligt hamnar i den korg som är kopplad till händelserna 1948. Och då inte minst rätten för palestinska flyktingar och deras ättlingar, som tvingades

* I december år 2000 presenterade USA:s dåvarande president Bill Clinton riktlinjer för att lösa konflikten mellan Israel och Palestina. Clintons parametrar, som var tänkta att utgöra grunden för fortsatta förhandlingar. Förslaget utgick från att en palestinsk stat bildades som skulle inkludera 100 % av Gaza, ungefär 97 % av Västbanken samt en järnväg eller huvudväg som förband dessa. Konflikten om Jerusalem skulle lösas genom att de judiska delarna av staden införlivades i Israel, medan det arabiska östra Jerusalem föeslogs bli den palestinska statens huvudstad.

fly från sina hem när staten Israel bildades, att återvända. Det är fortfarande en mycket känsloladdad fråga för palestinierna, medan Israel vägrar att erkänna något ansvar för deras flykt och inte heller accepterar annat än att ett symboliskt antal flyktingar ska kunna återvända. Med så lite utrymme för kompromisser förblir avståndet mellan båda sidor lika stort nu som någonsin tidigare.

Palestinierna har även anklagat Israel för att flytta mål Stolparna för förhandlingarna. Den palestinska befrielseorganisationen PLO erkände 1988 Israels rätt att existera och avstod från att använda våld tillsammans med kravet på 78 procent av det "historiska Palestina". Med det som utgångspunkt åtog sig PLO att medverka till en fredlig tvåstatslösning genom skapandet av en palestinsk stat baserad på 1967 års gränser. Men senare förklarade Israel att man inte längre skulle tolerera någon återgång till 1967 års gränser utan snarare ville fastställa sina bosättningar på Västbanken. Och i ett initiativ 2002 erbjöd arabstaterna en fullständig normalisering av förbindelserna med Israel i utbyte mot ett fredsavtal med palestinierna. Israel har ännu inte lämnat något svar.

Naturligtvis har Israel valt olika prioriteringar i förhandlingarna men har lagt särskild tonvikt på att uppnå tydliga säkerhetsgarantier som en del av en fredsöverenskommelse. Enligt Clintons parametrar skulle en framtida palestinsk stat vara "icke-militariserad" med en internationell styrka som övervakade efterlevnad och gränssäkerhet, tillsammans med en tillfällig israelisk närvaro i Jordandalen. Under tiden skulle israeliska styrkor ha ett intensivt säkerhets-samarbete med sina motsvarigheter i den palestinska myndigheten (PA). Ändå har den israeliska regeringen anklagat PA för att initiera våld mot

Israel. Som ett resultat av detta och den nuvarande regionala oron har både den israeliska premiärministern Netanyahu och oppositionsledaren Isaac Herzog hävdade att en palestinsk stat för närvarande är orealistiskt. Palestinierna å sin sida menar att Israel bara har använt säkerhetsfrågan som en förevändning att stoppa förhandlingar.

Sedan Netanyahu återtog makten 2009 har han som huvudkrav haft ett palestinskt erkännande av Israel som hemland för det judiska folket. Med tanke på att detta villkor inte fanns med i tidigare förhandlingsomgångar samt att PLO redan har erkänt Israels rätt att existera uppfattar många palestinier detta som ett försök att överföra en judisk berättelse på dem. Detta, är man rädd för, riskerar att undergräva deras historiska band till området, rättigheterna för de 1,4 miljoner palestinier som är israeliska medborgare samt även att ytterligare marginalisera de 5 miljoner som är flyktingar.

Sedan president Clinton presenterade sina "parametrar" i december 2000 har båda sidor rört sig allt längre bort från varandra, bland annat i frågor om territorium och rätten för palestinska flyktingar att återvända. Frankrike hoppas dock att arbetet med att få igång en ny internationell mobilisering under 2016 ska hjälpa till att åter bekräfta gemensamt överenskomna internationella parametrar som grund för en framtida uppgörelse och kanske för ett återupptagande av förhandlingarna. Måhända kan det också bidra till att säkerställa fortsatt livskraft i en tvåstatslösning, särskilt viktigt nu med tanke på situationen på marken och risken för en återgång till storskaligt våld.

Hugh Lovatt är koordinator för Israel-Palestina vid European Council of Foreign Relations

---

Fundera kring texten

"Ingen är utan skuld", står det i artikeln. Förklara vad som menas med det.

På vilket sätt försvåras en fredsuppgörelse av de "berättelser" som finns på båda sidor, som beskriver allt från respektive folks historiska rötter till vad som har hänt under de senaste 70 åren?

Det talas i artikeln om att de frågor som måste diskuteras mellan israeler och palestinier kan delas upp i två olika "korgar". Förklara!

Förklara innebörden i "Clintons parametrar".
